

Lezing juryvoorzitter Boutellier

Uitreiking Hein Roethofprijs 29 oktober 2012 Nieuwe Kerk Den Haag

Mijnheer de Secretaris-Generaal, genomineerden en genodigden,
dames en heren,

Het is mij een eer en genoegen vandaag de feestelijke bijeenkomst rond de uitreiking van de Hein Roethofprijs 2012 te mogen leiden. Ik doe dat voor de vierde keer als voorzitter van de jury, maar het is al de 26e keer dat dit gebeurt. Ik stond bij de eerste keer ergens achter in de zaal en nu mag ik er vóór staan. Toenmalig voorzitter van de jury was professor Hoefnagels die *altijd* een vlinderdas droeg. Het is voor mij dan ook dé gelegenheid om mijn vlinderdas uit de kast te halen.

Vorig jaar is de Hein Roethofprijs voor de 25e keer uitgereikt. Een belangrijke mijlpaal in de geschiedenis van de criminaliteitspreventie. En een mooie gelegenheid om terug te blikken. Hoe is het de winnende initiatieven van 25 jaar Hein Roethofprijs sinds het winnen van de prijs vergaan? Het CCV heeft de projecten weer eens opgezocht, en de resultaten daarvan stemmen tot tevredenheid.

Nagenoeg alle betrokkenen geven aan dat de Hein Roethofprijs bijdroeg aan de professionalisering van hun project. Projecten konden zich verder ontwikkelen en verspreiden. Een aanzienlijk deel van de winnende initiatieven heeft inmiddels een vaste plaats verworven in het lokale of zelfs landelijke veiligheidsbeleid. Evaluaties laten een afname van criminaliteit en overlast zien. Winnaars van de Hein Roethofprijs zijn vaak ware trendsetters. Veel initiatieven kregen navolging buiten de gemeente waar hun wieg stond. De Hein Roethofprijs heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de criminaliteitspreventie in Nederland. En voor een aantal projecten bleek er zelfs internationale belangstelling te zijn. U kunt het rapport nalezen op de website van het CCV.

Dus: prijswinnaar, u weet wat er van u verwacht wordt!

In eerdere berichten is gemeld dat staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie de prijswinnaar bekend zou maken. Hij is vandaag helaas verhinderd maar heeft voor een uitstekende vervanger gezorgd. Secretaris-Generaal Joris Demmink van het ministerie van Veiligheid en Justitie maakt de prijswinnaar van dit jaar bekend - we zijn daar erg blij mee. Maar ik beschouw het als voorrecht van de juryvoorzitter om

kort mijn licht te laten schijnen over de maatschappelijke veiligheid. Daarbij sluit ik aan bij de terugblik van zo-even.

Een kwart eeuw preventie van criminaliteit, overlast, asociaal gedrag - alles wat niet deugt en wat daaraan gedaan is - heeft bijgedragen aan een veiliger samenleving. We zijn er aantoonbaar op vooruit gegaan. Ik noem zaken als controleurs in de tram (die waren er toen niet), vandalismebestendig straatmeubilair, stadstoezicht in de grote steden, straatcoaches in de probleemwijken, interventieteams voor probleemgezinnen, keurmerken en registratiesystemen. Zo kan ik nog wel even door gaan. Nederland is steeds meer ingesteld geraakt op het aanpakken en voorkomen van criminaliteit, overlast en anti-sociaal gedrag. En dat heeft geholpen!

Maar soms het lijkt wel alsof we dat niet willen weten. In de samenleving heerst het beeld dat het nog steeds bergafwaarts gaat met de criminaliteit. Naar mijn mening zouden we als betrokkenen, en dat geldt zeker ook voor politici, de successen van het veiligheidsbeleid meer moeten uitdragen. In plaats van de angst aan te jagen en de morele verontwaardiging op te voeren, is er alle reden om een meer geruststellende toon te voeren over de veiligheidssituatie in Nederland. We hebben de boel redelijk op orde, zou mijn stelling zijn.

Altijd? Overal? Voor iedereen? Nee, vanzelfsprekend niet. Ook al laten de statistieken een dalende trend zien, voor sommige problemen, en op sommige plaatsen en voor sommige mensen gaat dat niet op. Ik zal geen ingewikkeld verhaal houden over de cijfers, want criminaliteit wordt niet ervaren in cijfers. Asociaal gedrag veroorzaakt leed, verdriet, boosheid en vaak jarenlange ellende. Burgers willen het idee hebben dat daar alles aan gedaan wordt. Daar spreken ze Politie en Justitie op aan. Die moeten de problemen oplossen! Maar is dat eigenlijk wel zo?

Ja, als het erop aan komt, moeten zij onveiligheid aanpakken en boeven oppakken. Maar tussen niets doen en oppakken valt nog zoveel meer te doen. Veiligheid is pas in de laatste plaats een kwestie van strafrecht. Een veilige samenleving begint bij de mensen zelf. Veilig is een volk dat naar elkaar omkijkt. Positief en negatief; zorgzaam en corrigerend. Dat inzicht is van het begin af aan de inzet geweest van de Roethofprijs. Vandaar ook dat projecten waarin burgers zelf verantwoordelijkheid nemen altijd hoge ogen hebben gegoooid.

Een naar elkaar omkijkende bevolking is immers geen vanzelfsprekendheid. Daar moet aan gewerkt worden. Misschien in deze jaren wel meer dan ooit. Nederland maakt immers moeilijke tijden door. De sociale verhoudingen staan meer op scherp en de financiële middelen om daar wat aan te doen nemen af. We leven in een tijd van zelfredzaamheid, eigen verantwoordelijkheid, burgerkracht! Vijfentwintig jaar Hein Roethofprijs heeft aangetoond dat dat kan werken, óók, of misschien wel zélf, of misschien wel juist op het terrein van veiligheid.

Tegen die achtergrond heeft de jury weer met genoeg kennis genomen van de vele projecten die zijn ingediend voor de prijs. Ze vormen een prachtige staalkaart van initiatieven en innovatieve ideeën om criminaliteit te voorkomen en de straten veiliger te maken. Daarbij valt op dat er veel wordt samengewerkt tussen burgers, politie en andere professionals. Dat is niet altijd even makkelijk. Samenwerking vraagt aan iedereen een beetje in te schikken en te willen delen: tijd, energie, informatie; successen en teleurstellingen.

Criminaliteitspreventie is zo bezien: bijdragen aan een samenleving waarin men naar elkaar omkijkt - zorgzaam en corrigerend - door daar ook echt aan te werken. Dames en heren, voordat ik de genomineerden ga voorstellen, stel ik graag de overige juryleden van de Hein Roethofprijs 2012 aan u voor:

- De heer **Den Oudsten**, burgemeester van de gemeente Enschede
- Mevrouw **Christophe**, landelijk projectleider Huiselijk Geweld van de Nederlandse politie;
- Mevrouw **Van Santen**, presentator van het AVRO-programma Opsporing Verzocht;
- Mevrouw **Lutchman**, directeur van Talent naar de Top;
- De heer **Westerman**, portefeuillehouder criminaliteitsbeheersing van het Verbond van Verzekeraars;

De jury is dit jaar voortreffelijk ondersteund door een nieuwe secretaris, mevrouw **Van de Beek**, **manager communicatie** van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.

Dames en heren, we hebben dit jaar **56 inzendingen** ontvangen, een record waar we trots op zijn. De jury heeft besloten daarvan **vijf** projecten te nomineren voor de Hein Roethofprijs 2012. We gebruikten daarbij de vooraf gegeven criteria dat de oplossing in eigen kring wordt gezocht, dat er samenwerking bestaat tussen verschillende partijen, dat er concrete resultaten zijn behaald zonder de leefbaarheid aan te

tasten, dat de aanpak ook elders in Nederland toepasbaar is en dat het project continuïteit belooft.

De vijf genomineerde projecten hebben in ieder geval elk al **5.000 euro** gewonnen. Vanmiddag zal een van deze projecten er nog vijftienduizend euro bij krijgen **plus** een beeldje dat speciaal voor de Hein Roethofprijs door kunstenaars Helen Ferdinand is ontworpen.

De genomineerde projecten van 2012 zijn op volgorde van binnenkomst bij de jury:

- ‘**Waak voor Inbraak**’ uit Noord-Limburg
- De ‘**Overdinkel Generator**’ uit Losser
- ‘**Samen meer heterDAADkracht**’ uit Den Haag
- De ‘**Voorlichtingsestafette Senioren**’ uit Amsterdam
- ‘**SMS Alert onze (Molen) wijk**’ uit Amsterdam

De projecten zullen zich zo aan u presenteren. Maar eerst wil ik het woord geven aan de winnaar van de Hein Roethofprijs van verleden jaar: **burgemeester Heijmans van gemeente Weert en de heer Verstegen van Wonen Limburg** namens het project “**Servilliusstraat / Campus Servillius**” uit Weert. Zij gaan ons vertellen wat er met het prijzengeld van 20.000 euro is gebeurd en hoe ’t ze verder is vergaan na het winnen van de prijs.

Korte toespraak vertegenwoordigers Servilliusstraat / Campus Servillius

Dames en heren, elk jaar zitten er tussen de vele inzendingen projecten die weliswaar niet in aanmerking komen voor een nominatie, maar waarvan de jury toch meent dat ze bijzondere aandacht verdienen. Ook dit jaar weer. En dan hebben we het over het project “**Buurt Bestuurt**” van de gemeente Rotterdam.

Buurt Bestuurt vergroot de veiligheid en leefbaarheid van de buurt door bewoners actief daarbij te betrekken. Daarbij gaat het vooral om het vergroten van het veiligheidsgevoel van bewoners en het vertrouwen van bewoners in de overheid. De inzet van politie en gemeente sluit aan op de problemen die bewoners in hun eigen buurt ervaren. Bovendien dragen bewoners zelf bij aan de oplossing van deze problemen.

In buurten waar Buurt Bestuurt draait, stijgt het veiligheidsgevoel en zijn de problemen aangepakt. Bewoners voelen zich verantwoordelijk en spreken elkaar aan. En de tevredenheid over het optreden van de overheid is vergroot. De jury heeft veel waardering voor dit alom geprezen project dat in meerdere Rotterdamse buurten is ingevoerd. Graag vraag ik de vertegenwoordiger van Buurt Bestuurt, de heer Groeneveld, naar voren te komen.

***Overhandigen oorkonde en bloemen.
Kort dankwoord vertegenwoordiger***

En dan nu de eerste van de vijf genomineerde projecten van 2012. In volgorde van binnenkomst bij de jury, voeg ik er volledigheidshalve toch nog maar een keer aan toe. Mag ik burgemeester Van Rooij van de gemeente Horst aan de Maas verzoeken naar voren te komen om het project “Waak voor Inbraak” aan ons te presenteren?

Eerste diapresentatie, drie minuten

Een forse toename van het aantal woninginbraken in 2006 en 2007 in het politiedistrict Venray vormt de aanleiding voor het project ‘Waak voor Inbraak’. Waak voor Inbraak is een integrale benadering voor het voorkomen en bestrijden van woninginbraken met als doel een afname van 30 procent van het aantal woninginbraken in 2009. Dit is onder andere bereikt door het vergroten van de bewustwording bij inwoners, daders en partners en het actief betrekken van inwoners in de strijd tegen woninginbraken.

De resultaten zijn indrukwekkend. In 2009 is het aantal woninginbraken ten opzichte van 2006 met 40 procent verminderd. Burgerparticipatie in de strijd tegen woninginbraken kreeg vorm en er waren verschillende innovatieve acties. De aanpak wordt nu verspreid naar gemeenten in Midden-Limburg en het is de ambitie om ‘Waak voor Inbraak’ vanaf 2013 over heel Limburg uit te rollen. Ik feliciteer u van harte met uw nominatie voor de Hein Roethofprijs 2012.

Overhandigen oorkonde en bloemen

De tweede nominatie is het project “de Overdinkel Generator” uit de gemeente Losser. Ik verzoek de heren Wevers en Damhuis naar voren te komen en dit project te presenteren.

Tweede diapresentatie, drie minuten

In Overdinkel, een kerkdorp binnen de gemeente Losser, verkeren veel mensen in een achterstandsituatie. Overdinkel zat daardoor in een negatieve spiraal waarbij de sociale leefbaarheid en veiligheid onder druk kwamen te staan.

De Overdinkel Generator buigt deze negatieve spiraal om naar een positieve spiraal door met deelnemende organisaties en bewoners de problematiek voor en achter de voordeur op te lossen. Daarbij is de inzet van bewoners cruciaal. De aanpak gaat uit van de ambities van bewoners. Dat betekent maatwerk in de buurt en straat waar de Overdinkel Generator wordt uitgevoerd. Hoewel het project nog loopt, zijn er al aansprekende resultaten bereikt. De verdraagzaamheid tussen bewoners nam toe en de politie en woningbouwvereniging constateren een spectaculaire daling in het aantal incidenten. Van harte gefeliciteerd met uw nominatie

Overhandigen oorkonde en bloemen.

En dan nu het **derde** genomineerde project: het project **“Samen meer HeterDAADkracht”** uit Den Haag. Willen de heren **Van den Akker, Kompen en Groeneweg** naar voren komen?

Derde diapresentatie, drie minuten

Winkelcentrum Leyweg is met 140 ondernemingen het belangrijkste winkelcentrum in het Haagse stadsdeel Escamp. Door de recessie en stijgende huurprijzen gingen steeds meer winkels dicht. Dat leidde tot verpaupering en verloedering van het gebied.

Meer HeterDAADkracht richt zich op een vitale coalitie van politie, gemeenten, ondernemers, vastgoedeigenaren en bewoners en bevordert participatie van burgers en ondernemers bij veiligheid. Eigen verantwoordelijkheid is daarbij essentieel. De aanpak blijkt bijzonder effectief. Criminelen en overlastgevende jongeren mijden het winkelcentrum sinds duidelijk is dat hun gedrag niet meer wordt getolereerd. Het centrum trekt meer, en ook nieuw, publiek en de leegstand neemt af. Het vertrouwen in politie en gemeente nam toe en driekwart van de ondernemers vindt dat de veiligheidssituatie is verbeterd. Van harte gefeliciteerd met uw nominatie voor de Hein Roethofprijs.

Overhandigen oorkonde en bloemen.

We zijn toe aan het **vierde** genomineerde project: het project **“Voorlichtingsestafette Senioren”** uit Amsterdam. Ik verzoek

mevrouw **Van Voornveld** naar voren te komen om dit project toe te lichten.

Vierde diapresentatie, drie minuten

Criminelen lichten jaarlijks veel senioren in hun eigen huis op door met vaak zeer geloofwaardige verhalen het vertrouwen te winnen en zich naar binnen te praten. Vervolgens maken zij sierraden of bankpassen buit en vaak ook de pincode. Buiten de grote emotionele impact loopt de financiële schade vaak in de duizenden euro's.

De Voorlichtingsestafette Senioren organiseert interactieve voorlichting aan senioren. In een kleine huiskamersetting worden verschillende toneelstukjes van dit soort babbeltrucs gespeeld. De nadruk ligt op wat senioren zelf kunnen doen om dergelijke situaties te voorkomen. Tot nu toe waren er 76 voorlichtingsbijeenkomsten, waarbij in totaal bijna 3.000 ouderen aanwezig waren. Bezoekers vinden de bijeenkomsten leerzaam en geven aan dat het hun ook had kunnen overkomen. Het belangrijkste resultaat is dat senioren door deze aanpak bewuster en alerter zijn. Van harte gefeliciteerd met de nominatie.

Overhandigen oorkonde en bloemen

En dan nu het **vijfde** en laatste genomineerde project: **“SMS Alert onze (Molen)wijk”**, eveneens uit Amsterdam. Willen mevrouw **Verburg** en de heren **Zwarts** en **Oostwal** naar voren komen om over dit project te vertellen?

Vijfde diapresentatie, drie minuten

In de Molenwijk in Amsterdam Noord was sprake van verloedering, overlast en toename van criminaliteit. Dit ging ten koste van de leefbaarheid en veiligheid en zorgde voor gevoelens van onveiligheid onder de bewoners.

Inmiddels kent Nederland vanuit de overheid een aantal initiatieven die met SMS-alert werken. SMS-alert in de Molenwijk werkt andersom. Burgers organiseren en beheren SMS-alert zelf en waarschuwen de politie als ze die nodig hebben. Deze even simpele als effectieve werkwijze loste inmiddels een aantal belangrijke misdrijven op of voorkwam deze. Als het nodig is gaan deelnemers de straat op om slachtoffers te steunen. Daarnaast worden diverse andere activiteiten ontwikkeld om de wijk leefbaar en veilig te maken.

Bewoners zien een duidelijke verbetering in de wijk en voelen zich prettiger. Met name op het gebied van overlast is sprake van een

aanzienlijke verbetering. De woningbouwvereniging meldt dat het aantal reparaties als gevolg van vandalisme en vernieling overduidelijk is afgenomen. Bewoners voelen duidelijk dat zij het verschil in hun eigen wijk maken. Ik feliciteer u met uw nominatie.

Overhandigen oorkonde en bloemen

Dames en heren we naderen de feestelijke finale van vanmiddag. Vijf genomineerde projecten, vijf prijzen, waarvan er helaas slechts één de hoofdprijs kan winnen. Het viel de jury niet mee om uit deze prima projecten de uiteindelijke winnaar van de hoofdprijs aan te wijzen: het neusje van de zalm, als het ware.

Ik verzoek de **Secretaris-Generaal** van Veiligheid en Justitie, de heer Demmink om hier op het podium de winnaar van de Hein Roethofprijs 2012 bekend te maken. En overhandig hem daartoe deze envelop.

Tekst Secretaris-Generaal Demmink

Dames en heren,

Uiteindelijk zijn de volgende elementen voor de jury doorslaggevend geweest:

- Het succesvol creëren van participatie en samenwerking;
- De tastbare resultaten;
- De ondersteuning van slachtoffers
- En last but not least: er is sprake van een echt burgerinitiatief: het project is volledig vanuit de bewoners en zonder enige subsidie tot stand gekomen

Dames en heren, ik heb het genoeg om het project “**SMS Alert onze (Molen)wijk**” uit Amsterdam, uit te roepen tot de winnaar van de Hein Roethofprijs 2012.

En ik verzoek een afvaardiging van **SMS Alert onze (Molen)wijk** om naar voren te komen en het beeldje met mijn felicitaties in ontvangst te nemen.

***Uitreiken beeldje
Fotomoment***